

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. Quæ sit forma hujus Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

sensuum de necessitate præcepti sunt innumera.

auris, nares, os & manus; ut inquit *Rituale Romanum*. Quare unctiones quinque sensuum cum quinque partialibus formis correspondentibus esse de necessitate præcepti, certum est ex universali & constanti Ecclesie ritu, & quia alioquin Sacramentum exponeretur periculo invaliditatis. Congruentia est, quod sicut cognitio, sic omne peccatum (quod semper aliqualem cognitionem præsupponit) ab aliquo sensu originem habeat: adeoque ad significandam perfectam animæ curationem, quæ fit per hoc Sacramentum, congruebat inungi quinque organa quinque sensuum velut radices peccatorum. Debet porro id fieri modo hominibus accommodato, videlicet non in ipsa pupilla oculi, non in lingua, non in tympano auditus, non in cartilaginibus, in quibus residet odoratus; sed sufficit id fieri in palpebris, labiis, auribus, naribus. Cum autem organum alicujus sensus est duplex, debet utrumque inungi ex ritu Ecclesie, non tamen de necessitate Sacramenti, ut satis constat. Monetque *Rituale Romanum*, ut dum oculos, aures, & alia corporis membra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit, caveat, ne altero ipsorum inungendo, Sacramenti formam prius absolvat, quam ambo hujusmodi paria membra perunxerit. Similiter ex consuetudine servandus est ordo inter partes, ut prius inungantur oculi, postea aures &c. Quæ tamen obligatio non est tam gravis, quin in necessitate liceat, & ordinem invertere, & unum tantum organum inungere. Quod si organum alicujus sensus deficiat, inungendum est organi locus. Si quis autem sit aliquo membro, v.g. manibus vel pedibus mutilatus, pars loco illi proxima inungatur, eadem verborum forma, juxta *Rituale Romanum*.

Modo hominibus accommodato.

Qualiter agendum, ubi organum est duplex.

Quis ordo inter partes servandus.

Quid agendum, si organum alicujus membrum inungendum deficiat.

21.

Unctiones quinque sensuum cum formis correspondentibus esse de essentia, Plurimi affirmant.

Immo tantum unum esse inungendum in manibus.

Quod postremum non apparet verum.

Similiter sufficere

An verò unctiones quinque sensuum cum quinque partialibus formis sint etiam de necessitate Sacramenti, disputatur. Plurimi affirmant, eò quod omnes Ecclesie singulas semper constantissime adhibuerint; quod in aliis unctionibus non ita contigisse cernitur. Deinde cum aliquis saltem sensus sit inungendus, nec sit potior ratio de uno, quam de altero, dicendum videtur necessario inungi omnes. Immo Suarez d. 42. sect. 3. n. 3. referens alios Theologos communiter id indicare, putat ad valorem requiri, ut unctio correspondens sensui tactus fiat in manibus. Verumtamen utis necessario servandus sic quidem habet. Congruentiaque est, quod communi & humano usu tactus reputetur in manibus. Unde *Psal. 113.* dicitur: *Manus habent & non palpabunt.* Non video tamen, cur id requireretur ad valorem: cum tactus sit etiam in pedibus, aliisque corporis partibus; quæ proinde possent sufficienter, quantum ad valorem, inungi cum relatione ad ipsum sensum tactus. Insuper omnipino dicendum est, ad valorem Sacramenti saltem sufficere un-

ctiones quinque sensuum, etsi non adhibeantur quinque formæ, sed solum unica omnines unctiones exprimens, v.g. *Per istas sanctas unctiones &c.* cum non appareat probabilis ratio dubitandi (etsi Quidam dubitent) ob quam aliquid deesset ad substantiam Sacramenti: quemadmodum potest quis plures aspergendo vel immergendo baptizare, dicens: *Ego vos baptizo &c.*

Immo sufficere unctioem in una parte corporis dicendo: *Quidquid per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum deliquisti &c.* est valde probabile: nam sic docent plures Doctores, etsi plurimi contra dicant. Idemque probavit Facultas Theologica Lovanensis anno 1588. simul approbante Octavio Frangipani Episcopo Trivricensi Nuntio Apostolico. Unde in *Pastorali Mechliniensi*, itemque *Pastorali Passaviensi* id ipsum decretum fuit, nempe in motibus contagiis sufficere inungi organum ad unctioem magis expositum, ac detectum; etsi in posteriori editione *Pastoralis Mechliniensis* hoc sit omissum. Ratio est: quia nec Scriptura nec Concilia plus requirunt, quam unctioem, sicut pro Baptismo lotionem; ergo sicut sufficit una lotio, sic & una unctio. Florentinum quidem plures unctiones postulat: sed patet non omnes requiri ad valorem. Græci etiam non inungunt oculos vel aures, sed frontem, os mentum & genas, deinde pedes, tum manus, idque ex utraque parte; postremo pedes; teste *Archiepiscopus lib. de Ex. Vind. 7.* Et quamquam omnes sensus quodammodo inungendi sint, id sufficienter fit, dum inungitur corpus in aliqua parte; accedente præsertim formæ omnes sensus exprimente. Quamvis fortè non sit etiam essentialiter requisita hujusmodi forma: cum nec in Ambrosiana, nec in Veneta, neque etiam in forma Græcorum exprimantur sensus inungendi; ut *quæst. seq.* patebit. Hinc quamvis extra necessitatem propria opinio sit servanda in praxi; in necessitate tamen possunt tuto inungi quinque sensus, etiam in capite cum una forma singulas unctiones exprimente. Quod si nec hoc Sacerdos bene facere possit, licebit ei postremam sententiam practicarè.

QUESTIO III.

Quæ sit forma hujus Sacramenti?

Hujus Sacramenti forma, quæ sancta Romana Ecclesia utitur, solemnis illa precatio est, quam Sacerdos ad singulas unctiones adhibet, cum ait: *Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulseat tibi Dominus, quidquid per visum, sive per auditum &c. deliquisti.* Ita ad verbum habet

habet Rituale Romanum Tit. de Sacramento extremae Unctionis. Et coincidit forma tradita à Florentino in Instructione Armenorum, & infirmata à Tridentino sess. 4. de extrema Unctione c. 1. Estque repetenda ad singulos sensus, & aliamembra inungenda cum proportione, ut tradit Rituale Romanum, & aperte indicat Florentinum supra. Loco, Dominus dicitur in aliquibus Ecclesiis, Deus, & Rituale Romanum addit, sanctam; et si hoc omittant Florentinum & Tridentinum. Alicubi etiam additur, In nomine Patris &c. Quod tanten constat non esse necessarium; nisi forte ex speciali consuetudine alicujus Ecclesiae habente vim praecepti. Juxta omnes autem sub gravi obligatione pronuntiandum est: Per quam piissimam misericordiam; quamvis mihi non videatur ullatenus esse essentialis; cum sufficienter includi videatur in verbo Indulgeat.

Apud Graecos alia est forma hujus Sacramenti, quamvis similiter deprecatoria, videlicet, Pater sancte, animarum & corporum Medice, qui Filium tuum unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curassem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. a devinente illum corporis infirmitate; & vivifica illum per Christi tui gratiam. Quam esse formam Sacramenti tradit etiam Petrus Arcudius & Jacobus Goar in Notis ad Officium olei n. 29. & relatus ab eo Neophytus Rhodinus in sua Synopsi, de qua quaest. praec. Neque ex traditione aliam usurpant Graeci; nec in toto officio aliquid reperitur, cui commodius ratio formae adscribitur. Ipsa denique continet orationem & materiam ad esse hujus Sacramenti, jungiturque adhibitioni materiae. Ad id autem quod objici posset, non exprimit in ea unctionem, respondet Arcudius (ut refert Averis hic sect. 3.) vel talem expressionem non esse simpliciter necessariam, vel saltem implicitè indicari invocando Deum tamquam medicum, videlicet ut per unctionem instat medicinae conferat sanitatem; vel per antecedentia quaedam verba suppleri, quibus dicitur: Unctione tui olei, & sacerdotum tactu tuo famulus sanctifica, à morbis libera, sordeisque animi purga.

Difficultas est, an forma necessariò debeat esse deprecatoria? Varii docent posse esse indicativam. Sed contrarium est verius, & docent plerique Doctores. Colligiturque ex Jacobi c. Orient super eum .... & oratio fidei salvabit infirmum. Deinde forma praescripta à Florentino & Tridentino, & haecenus usurpata ab Ecclesia Romana, est deprecativa. Neque suppetit fundamentum asserendi, sufficere aliam formam, quae habeat sensum non deprecativum; maxime cum Christus in nullo alio Sacramento instituerit formas adeò quoad sensum diversas.

Nec obstat, quòd tempore Ambrosii Ec-

clesia Mediolanensis usa fuerit hanc formam: *Unge te oleo sanctificato in nomine Patris &c. ut forma Ambrosii more militis uncti preparatus ad certamen, aereas brofano & possis superare potestates.* Simili formam usa fuit Ecclesia Veneta, quae simul cum Rituali dicitur approbata à Leone X. Cum Ambrosiana quoque coincidit ferè ad verbum altera *Haliigarii*, quae habetur in antiquo Codice *Haliigarii* teste *Serrario* apud *Commentarium Scoti* n. 24. ad dist. 23. Respondetur enim utramque formam posse, atque adeò debere explicari, ut quoad sensum sit deprecatoria; ac proinde aequivaleat formae usitatae. Idque satis colligitur ex posterioribus utriusque formae verbis, videlicet, *ut more militis uncti possis &c. ut hac Unctione proteclius &c.* Ac si diceretur: Per hanc Unctionem superes potestatem diabolicam, & evadas penas inferni. Simile foret, si minister diceret: *Unge te, ut indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti &c.* Alioquin si (quod Nonnulli contendunt) hae formae non possent explicari in sensu deprecatorio, sufficeret haec ipsa auctoritas ad opinandum, quòd Christus formam hujus Sacramenti non determinasset praecise ad deprecatoriam. Quod maxime confirmatur ex eo, quòd Sacramentarium Gregorianum editum per *Hugonem Menardum* contineat similes formas indicativas cum subjuncta optatione, quae formam quamdam deprecationis praese fert. Uti & alij Codices antiqui formas consimilis tenoris habent, apud *Menardum* in Notis. Pro ut etiam Sacerdotale seu Pontificale vetustum M. S. quòd vidi Lovanii in Bibliotheca Patrum Societatis Jesu.

QUESTIO IV.

Quis sit minister hujus Sacramenti?

DEO I. Solus Sacerdos est validus minister hujus Sacramenti, juxta communem sensum Doctorum & Ecclesiae. Et satis patet ex Tridentino c. 3. & can. 4. ubi dicitur solos Sacerdotes esse proprios ministros hujus Sacramenti. Patet quoque ex Jacobi 5. *Inducat Presbyteros Ecclesia.* Quo nomine in novo Testamento ex usu Patrum, Conciliorum ac Ecclesiae intelliguntur Sacerdotes, juxta illud, 1. ad Timoth. 4. *Noli negligere gratiam qua in te est... cum impositione manuum presbyterii.* Congruentia est, quòd Unctio subnectatur Paenitentiae ad plenam remissionem peccatorum: quare convenientissimè Christus statuit, ut is tantum valeret orare, *Indulgeat tibi Deus &c.* qui diceret, *Absolve te.* Ideoque continetur potestas conferendi hoc Sacramentum in Sacerdotio, quae parte completur per potestatem remittendi peccata.

Dices: *Innocentius I. Ep. ad Decentium c. 8. Explicatur de Sacramento Olei dicit: Quo ab Episcopo confecto omnibus uti Christianis licet in sua aut suo-*